

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ

1. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ

Το βιομηχανικό Σχέδιο (ΠΔ 259/1997) είναι η εξωτερικά ορατή εικόνα του συνόλου ή μέρους ενός προϊόντος, η οποία προκύπτει από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που έχει, ιδίως, η γραμμή, το περίγραμμα, το χρώμα, το σχήμα, η μορφή και/ή τα υλικά του ίδιου του προϊόντος και/ή της διακόσμησης που φέρει.

Το βιομηχανικό σχέδιο προστατεύεται υπό την προϋπόθεση ότι είναι νέο και έχει ατομικό χαρακτήρα. Ένα σχέδιο θεωρείται νέο εάν, μέχρι το χρόνο της κατάθεσης της αίτησης για καταχώριση ή, εφόσον διεκδικείται προτεραιότητα, μέχρι την ημερομηνία προτεραιότητας, δεν έχει διατεθεί στο κοινό κανένα πανομοιότυπο σχέδιο. Πανομοιότυπα θεωρούνται τα σχέδια των οποίων τα χαρακτηριστικά διαφέρουν μόνον ως προς επουσιώδεις λεπτομέρειες.

Ένα σχέδιο έχει ατομικό χαρακτήρα αν η όλη εντύπωση που προκαλεί στον ενημερωμένο χρήστη διαφέρει από εκείνη που προκαλείται στον ίδιο χρήστη από οποιοδήποτε άλλο σχέδιο το οποίο έχει καταστεί προσιτό στο κοινό πριν από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης για καταχώριση ή, εφόσον διεκδικείται Προτεραιότητα, πριν από την ημερομηνία της Προτεραιότητας.

Κατά την εκτίμηση της ατομικότητας λαμβάνεται υπόψη και ο βαθμός της ελευθερίας του δημιουργού του σχεδίου κατά την εκπόνηση του σχεδίου.

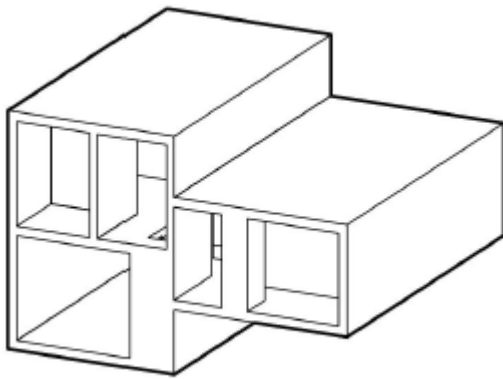
Τα αρχιτεκτονικά σχέδια (π.χ όψεις, κατόψεις) ταξινομούνται σύμφωνα με την ταξινόμηση του Λοκάρνο, κυρίως στην κατηγορία 19.08 «αρχιτεκτονικά σχέδια» καθώς και στην 25.01 ως «αρχιτεκτονικά περιζώματα».

Ενδεικτικά, παρατίθενται καταχωρημένα σχέδια στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Πνευματικής Ιδιοκτησίας (EUIPO) ως εξής:

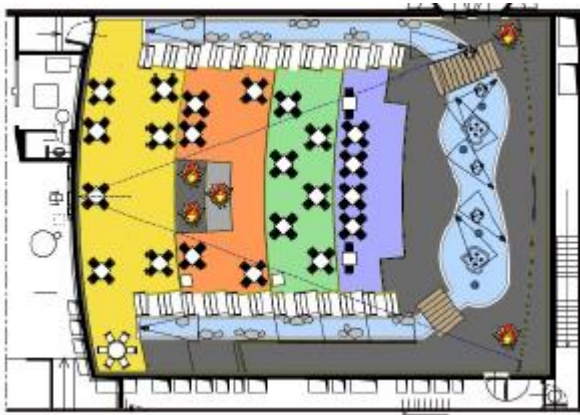
Design EM number 006884631

Design EM number 002178822

Design EM number 007831755

Design EM number 005240629

2. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΗΜΑΤΩΝ

Το εμπορικό σήμα (Ν.4679/2020) μπορεί να αποτελείται από οποιαδήποτε σημεία, ιδίως από λέξεις, συμπεριλαμβανομένου του ονόματος προσώπων, ή από σχέδια, γράμματα, αριθμούς, χρώματα, το σχήμα του προϊόντος ή τη συσκευασία του προϊόντος, ή από ήχους, υπό την προϋπόθεση ότι τα σημεία αυτά:

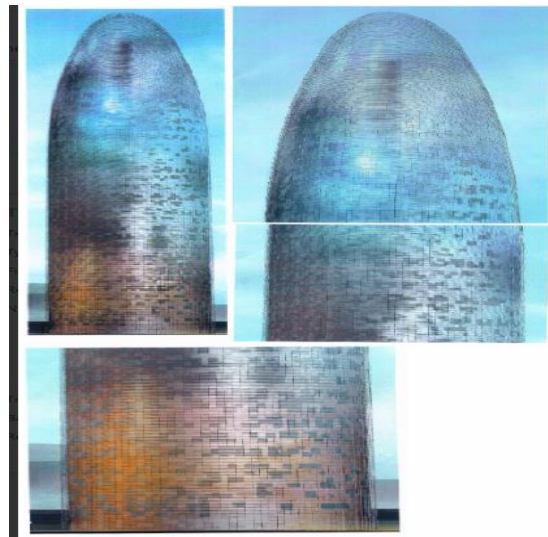
α) είναι ικανά να διακρίνουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης από τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες άλλων επιχειρήσεων και

β) μπορούν να αναπαρίστανται στο μητρώο, κατά τρόπο που επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές και στο κοινό να προσδιορίζουν με σαφήνεια και ακρίβεια το αντικείμενο της προστασίας που παρέχεται στο δικαιούχο του.

Ενδεικτικά στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Πνευματικής Ιδιοκτησίας (EUIPO) έχουν καταχωρηθεί τα εξής εμπορικά σήματα για όψεις κτιρίων.

Εμπορικό σήμα 015829815

Εμπορικό σήμα 002535078

Εμπορικό σήμα 001278456

3.ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ, Ν.2121/1993

Α.ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Στο άρθρο 2 § 1 του παραπάνω νόμου γίνεται μια ενδεικτική απαρίθμηση των έργων, η οποία καλύπτει τις πιο βασικές κατηγορίες έργων, αλλά ο ενδεικτικός χαρακτήρας υποδηλώνει ότι οποιοδήποτε πνευματικό δημιούργημα, εφόσον εμφανίζει πρωτοτυπία, μπορεί να χαρακτηριστεί ως έργο προστατευόμενο, ανεξάρτητα από το αν περιλαμβάνεται ή όχι στην ανωτέρω διάταξη. Μεταξύ των έργων που αναφέρονται στην ενδεικτική απαρίθμηση είναι τα έργα ζωγραφικής και το αρχιτεκτονικό σχέδιο.

Στην έννοια του αρχιτεκτονικού έργου περιλαμβάνονται τα πάσης φύσεως οικοδομήματα, τόσο ως προς την εξωτερική τους μορφή (κτίρια, ουρανοξύστες, οικοδομήματα όπως ξενοδοχεία, σκάλες, γέφυρες κλπ), όσο και ως προς την εσωτερική διαρρύθμιση των χώρων (εσωτερική διακόσμηση, διαρρύθμιση κήπων) καθώς και τα σχετικά σχέδια, στα οποία περιλαμβάνονται τα προσχέδια, τα σκίτσα, οι μακέτες, όψεις, κατόψεις και αρχιτεκτονικές μελέτες¹.

¹ ΝΟΜΟΣ 1819/2016 ΕΦΑΘ, ΕΦΑΘ 2864/2007 ΔΕΕ 2007.1182.

Προστατεύονται τόσο τα διςδιάστατα έργα, ήτοι τα σχέδια, προσχέδια, μακέτες, όσο και τα τριςδιάστατα, ήτοι τα ολοκληρωμένα οικοδομήματα και μάλιστα στην εξωτερική, αλλά και την εσωτερική τους διαμόρφωση².

Β.ΠΡΩΤΟΤΥΠΙΑ

Η προστασία παρέχεται εφόσον το σχετικό έργο είναι πρωτότυπο (άρθρα 1, 2 παρ. 1). Η πρωτοτυπία, η έννοια της οποίας, ως γενικής ρήτηρας, δεν προσδιορίζεται (γενικά) από το νόμο, είναι, κατά τη θεωρία της στατιστικής μοναδικότητας, που επικρατεί στη νομολογία, η κρίση ότι κάτω από παρόμοιες συνθήκες και με τους ίδιους στόχους κανένας άλλος δημιουργός, κατά λογική πιθανολόγηση, δεν θα ήταν σε θέση να δημιουργήσει έργο όμοιο ή ότι παρουσιάζει μία ατομική ιδιομορφία ή ένα ελάχιστο όριο "δημιουργικού ύψους", έτσι ώστε να ξεχωρίζει και να διαφοροποιείται από τα έργα της καθημερινότητας ή από άλλα παρεμφερή γνωστά έργα³.

Η μοναδικότητα αυτή μπορεί να αναζητηθεί σε κάποιο από τα γνωρίσματα του έργου (στο θέμα, στη σύλληψη, στην κατάταξη, στη διατύπωση, σε κάποιες λεπτομέρειες), ανάλογα με το είδος και τη φύση του. Δεν αρκεί, όμως, για να προσδώσει πρωτοτυπία σε ένα έργο, το απλό γεγονός ότι αυτό δεν είναι αντιγραφή, ακόμη και με κάποιες παραλλαγές, ενός άλλου, ούτε η πρωτοτυπία ταυτίζεται με τον κόπο, την επιμέλεια, την έκταση, τη χρησιμότητα του, τη δαπάνη ή τη χρονική διάρκεια, που απαιτήθηκαν για την εκπόνηση του, αλλά θα πρέπει να παρουσιάζει, ως σύνολο ή τμήμα του, την απαιτούμενη πρωτοτυπία, δηλαδή, να είναι στατιστικά μοναδικό⁴.

Εφόσον συντρέχουν οι ως άνω προϋποθέσεις, ο νόμος προστατεύει το έργο, ως άυλο αγαθό (όχι ως υλικό αντικείμενο, καθ' εαυτό, που ενσωματώνει το πνευματικό δημιούργημα) και μόνο σε σχέση με συγκεκριμένη μορφή, που έδωσε σε αυτό ο δημιουργός του.

Η πρωτοτυπία ενός αρχιτεκτονικού έργου μπορεί να εντοπίζεται στην τοποθέτηση του οικοδομήματος στον περιβάλλοντα χώρο, στην διαρρύθμιση των εσωτερικών και εξωτερικών χώρων, στον προσδιορισμό των διαστάσεων, στην επιλογή των υλικών, χρωμάτων και μεγεθών, στην επιλογή και τοποθέτηση διακοσμητικών στοιχείων, στην ενσωμάτωση στοιχείων της φύσης ή στην σύνδεση μεταξύ περισσότερων δομικών στοιχείων⁵.

Το αν ένα πνευματικό δημιούργημα είναι και πρωτότυπο έργο ή όχι αποτελεί πραγματικό ζήτημα, υποκείμενο σε απόδειξη⁶. Το αρχιτεκτονικό έργο προστατεύεται ανεξάρτητα από την καλλιτεχνική ή αισθητική του αξία και τον προορισμό του. Ο δικαστής στις περιπτώσεις που καλείται να αποφασίσει εάν συντρέχει προσβολή των δικαιωμάτων του αρχιτέκτονα, δεν προβαίνει σε εκτιμήσεις και αξιολογικούς χαρακτηρισμούς περί της ως άνω αξίας του έργου, αλλά αρκεί αυτό να είναι στατιστικά μοναδικό, με την έννοια που προαναφέρθηκε.

² ΝΟΜΟΣ 1819/2016 ΕΦΑΘ.

³ βλ. ΑΠ 1625/2014 ΝοΒ 2015.286, ΑΠ 537/2010 ΔίΜΕΕ 2010.381, ΑΠ 196/2010 ΔίΜΕΕ 2011.508, ΕΦΑΘ 5190/2014 ΔΕΕ 2015.130, ΕΦΑΘ 2969/2012 ΔΕΕ 2012.756, ΕΦΑΘ 2724/2012 ΔΕΕ 2012.1127, ΕΦΑΘ 1036/2011 ΔΕΕ 2011.1144

⁴ ΝΟΜΟΣ 969/2011 ΠΠΡ ΑΘ, 276/2001 ΜΠΡΑΘ.

⁵ βλ. ΝΟΜΟΣ 2028/2003 ΠΠΡ ΑΘ και Χ. Τσίγκου, ό.π., σελ. 60 αρ. 2, Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 2, 72/Σταματούδη, Τ. - Ε. Συνοδινού, Η εικόνα στο δίκαιο, 2007, σελ. 30-31, Κ. Κατσούλη, Η νομική προστασία των αρχιτεκτονικών έργων (κυρίως από την σκοπιά του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας), διδ. διατριβή, 2010, σελ. 114.

⁶ ΝΟΜΟΣ 3141/2015 ΠΠΡ ΑΘ, ΑΠ 537/2010 ΤΝΠ Νόμος ΑΠ 1248/2003. ΕλλΔνη 46.452, ΕφΛαρ 82/2010 ΤΝΠ Νόμος.

Επίσης δεν απαιτείται ο δικαστής να ανατρέξει στη γνώμη ειδικού πραγματογνώμονα, αλλά μόνο κατά το μέτρο που ο τελευταίος, ως ειδικός, θα κληθεί να αποφανθεί για το εάν το συγκεκριμένο αρχιτεκτονικό έργο αποτελεί απαγορευμένη απομίμηση άλλου τέτοιου έργου⁷.

Πάντως, το αρχιτεκτονικό έργο δεν πρέπει να είναι κοινότυπο ή να ενσωματώνει την απλώς αναμενόμενη τεχνική λύση, δηλαδή εκείνη η οποία υπαγορεύεται από τις περιστάσεις ή από τις ανάγκες που καλείται να εξυπηρετήσει το έργο ως η μόνη κατάλληλη και ενδεδειγμένη λύση ή ως μία εκ των συνηθισμένων και πολύ περιορισμένων τεχνικών⁸.

4. ΤΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΕΥΡΕΣΙΤΕΧΝΙΑΣ

Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας (ΔΕ) είναι τίτλος προστασίας με ισχύ 20 χρόνων που χορηγείται στο δικαιούχο για επινοήματα νέα, με εφευρετική δραστηριότητα και επιδεκτικά βιομηχανικής εφαρμογής. Μία εφεύρεση κρίνεται νέα αν δεν ανήκει στη στάθμη της τεχνικής και εμπεριέχει εφευρετική δραστηριότητα -αν δηλαδή, κατά την κρίση ειδικού, δεν προκύπτει με προφανή τρόπο από την υπάρχουσα στάθμη της τεχνικής. Επιδεκτική βιομηχανικής εφαρμογής είναι εφόσον μπορεί να παραχθεί και να χρησιμοποιηθεί σε οποιοδήποτε τομέα παραγωγικής δραστηριότητας.

Το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας διέπεται σήμερα από το ν. 1733/87 (όπως τροποποιήθηκε) και πρόκειται για διοικητική πράξη που εκδίδεται από τον Οργανισμό Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (άρθρο 8 §11 ν. 1733/87) με την οποία πράξη βεβαιώνεται το κανονικό της δήλωσης ευρεσιτεχνίας και παρέχεται στο δικαιούχο απόλυτο και χρονικά περιορισμένο δικαίωμα στην ευρεσιτεχνία.

Αναφορικά με το περιεχόμενο, το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας αναγράφει τον δηλούντα την εφεύρεση, τον ακριβή χρόνο της δήλωσης (από τον οποίο γεννάται δικαίωμα προσδοκίας για την χορήγηση του διπλώματος), τον αύξοντα αριθμό του διπλώματος, τον τίτλο ευρεσιτεχνίας, την ταξινόμηση και τα λοιπά έγγραφα που επισυνάπτονται και απαρτίζουν τον φάκελο και δη: το πρωτότυπο της περιγραφής της εφεύρεσης, τη στάθμη της προηγούμενης τεχνικής, τα πλεονεκτήματα της εφεύρεσης, τις αξιώσεις νομικής προστασίας, τα τυχόν σχέδια, την έκθεση έρευνας και την τελική έκθεση έρευνας.

Ενδεικτικά παρατίθενται διπλώματα ευρεσιτεχνίας για σχέδια κυκλικής σκάλας (US5632124A), κτίριο στάθμευσης (FR2780430A1).

⁷ ΑΠ 152/2005 ΝοΒ 53.1782, ΑΠ 1248/2003 ΕΕμπΔ 2004,176 ΕφΑΘ 1036/2011 ΔΕΕ 2011.1144,Β. Μελά, "Η προστασία των αρχιτεκτονικών έργων κατά το δίκαιον της πνευματικής ιδιοκτησίας, ΕΕΝ 1964,489 επ..

⁸ απόφαση ΔΕΕ της 4ης Οκτωβρίου 2011, C-403/2008 και C-429/2008, Football Association Premier League, ΔίΜΕΕ 2011.406.

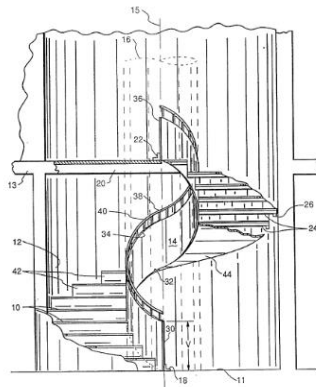
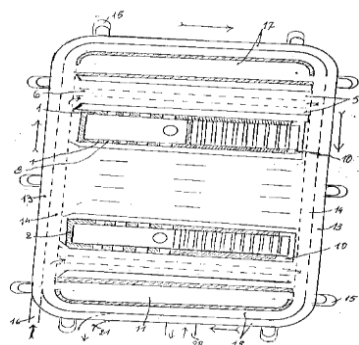

Fig. 1

Με τιμή,
Μ.Δ.Σιούφας,
Δικηγόρος